

بیکاری کیشیهکی نیو خۆ بیه ... هه ژار حکیم شیروانی

Unemployment کیشیهی ئابووری و کۆمه لایه تیه، توشی زۆربهی ولاتانی جیهان ده بیت بیگومان کوردستانیش بییهش نیه لهم جووره. ئەوکه سانه به بیکار ده ژمیردرین که ئامادهن بوکارکردن وه رازیشن به و کربیهی که له بازارهکانی کارکردندهن کاریشیان ده ست ناکه ویت.

ئهو ی لیره دا شایانی باسه له کوردستاندا سه ره رای نه بونی کار بو خومان و نه ره خسانی هه لی کار و نه بوونی بروژهیکی گه و ره که بیته کهم کردنه وهی هه لئاوسانی بیکاری، ده بینین ژماره یهکی زۆری بیانی و باشوری عیراق هاتونه ته کوردستان بو مه بهستی کارکردن، له ده زگا حکومه کان و که رتی تاییه تی کارده کهن ئه مهش کیشه یهکی زۆری ناوه ته وه بوه ته منافسه یهکی باش چونکه به کرپیه کی کهم و ئیشه کی زۆر ده کهن به به راوورد به کریکاری خۆمالی. بیجگه له وهی ده بیته دابه زاندنی کرئ راسته قینه بیگومان تاکه کهس یا کریکار هه ول ده دات کاری ده ست بکه ویت به هه ر جه ند بیت نرخه که ی گوئ نادات بهس بئ ئیش نه بیت بو ئه وهی ژییانی خۆی و خیزانه که ی به ر یوه ببات سه ره رای گرانی کرئ خانوو بیدا و یستیه زه رووره کان.

به پی ی یاسای کاری ژماره (71) سالی 1987 دا ئه و یاسایه ریگادات به هاتنه ناوه وهی کریکاری بیانی به بئ برس و راویژکردن. ته نها له کاتیک دانه بیت که کریکار کهم بیت و پپیوست بکات. من ده لیم به پی ی ی ئه م یاسایه خۆمان کیشه بو خۆ مان دروست ده کهین بیکاری زیاترده کهین، له لایه که وه بو پاک کردنه وهی شه قام و شوسته کان بیگانه به کاردینین کریکاری خۆمالی ئه و ئیشه ناکات، ئیمه خۆمان و ده ورو به ره که مان نه زانین له به ره ئه وهی پیروژ ترین ئیشه گه ره هه موومان ولاتمان به پاکی رابگرین ده بیت به جاویکی ریزه وه سه یریان بکهین نه به نزم تر که به داخه وه لیره دا باوه که سه که هه ست به شه رمه زاری و رووخاو ده کات بوه ته ئیشه کی نامۆ له کومه لگای کوردیدا له راستی دا ئیمه تینه گه یشتووین، هه لبه ته خوده بیت شاره که مان به پاکی رابگرین جا گه ر کریکار کهم بیت ده بیت گه ره له ده ره وه بیت هه ر په یدای بکهین، له لایه کی تره وه کۆمپانیا و که رتی تاییه ت کریکاری خومالی به کادیری بئ هیزوو نه شاره زاده زانن له کاره کاندای بویه له ده ره وه ده هینن وه ک بنگلادشی آسیوبی وه یندی هتد ئه مانه ش له کاتیکی دیاری کراودا ئیش ده کهن وه نابیت زیاتر بیت له کاته ی که بو یا دیاری کراوه گه ر زیاتر بوو ئه و (over tiem) هه یه. سه ره رای کرئ گواسته وه و شوینی حه وانه وه وه جاره سه ری نه خوشی که خاوه ن کار بو ی دابین ده کات، ئه مهش به پیجه وانه ی کریکاری خومالیه.

بونی بیکاری ده بیته هو ی جه ن دین کاریگه ری ئابووری و کۆ مه لایه تی وه ک، لادانی ره وش ی تاوان و دزین، زۆر بونی ریزه ی سوال کردن، گرنگترینیان ناسه قام گیری ئابووری، په یدا بوونی گه نده لی، دروست بوونی (العجز) له هاوسهنگی گشتی،

من له وه ده ترسم که توشی گه و ره ترین کیشه ی ئابووری بین وه ک ئه وه ی که له سالانی (1929-1933) له جیهاندا هاته کایه وه به هو ی ده ست تیوه رنه دانی ده ولت له کیشه ی ئابووری سه ره نجام ئه مه ی لیکه وته وه که بهس له ئه مه ریکا زیاتر له (10) ملیون کهس بیکار بوون.

ئاخو حکومەت کە ی سنوریک یا ریگاجاره یه ک بو هاتنه ناوهوهی کریکاری بیگانه و دیاردهی بیکاری داده نیت. یاخود پیلا نیکی هه یه بو ئهوهی له داهاتوودا ئابووری وولات بهرهوه مهترسی نه روات بلکو بهرهو فراژووبونی ئابووری ببات؟؟

لیره دا پیویسته جهند جاره سهریک ویا ریگا جاره یه ک که پیویسته حکومهت بیگریته بهر بو کهم کردنهوهی دیاردهی بیکاری له ههریمی کوردستاندا؟

1- پیویسته حکومهت جهرجی خۆی زیادبکات تا برۆژهی زۆر وجۆراوجۆر دابمه زینیت که بیگومان ده بیته هۆی زیادکردنی رادهی خستنه سهرکاری کریکاران و رادهی بیکاری کهم دهکاتهوه.

2- پیویسته دهولت رادهی باج وهگرتن کهم بکاتهوه چونکه داهاتی رهخساوی تاکه کهس زیاددهکات و توانای شت کرین یش زیاددهکات ئه مهش وادهکات که پرۆژهی بهرههه هینانی نوئ دابمه زریته ژمارهیهکی زۆر بیکار دهجیته سهرکار که رادهی بیکاری کهم دهکاتهوه.

3- ئاماری تاییهت بو بیکاری ژیر بهردهله دامو دهزگای حکومه تی ههریم چونکه ریژهی بیکاری له هه موو جۆرهکانی تر زیا تر باوه.

4- هه ژمارکردنی ژمارهی فه رمان به ران وکریکاری به کارهاتوو که کارده کهن له ناو دامو دهزگاکان له ناوهه ریم.

5- زانینی ئاستی خویندن وزانستی ههریهک لهو که سانهی له دامو دهزگا ویه که کارگریهکان کارده کهن وه به راوردی کردنی لیهانوو یه که بیان له گهل ئه و کارانهی که بیان سپاردوون.

6- زانین و دیاریکردنی ریژهی بیکاری له سهر ئاستی ههریم به شیوه یهکی گشتی و دابهش کردنی به پئی ی یه کهی کارگیری تا کو ریژهی بیکاری بزانیته به پئی ی ههرشونیک.

7- ئامارکردنی ئه و کارانهی که (شاغلیان) یا پیسویستیان به کریکار هه یه له دامو دهزگا ودائیرهکانی حکومهی له گهل ئامارکردنی ئه و توانسته و بروانامانهی که پیویستیان پیه تی بو کارکردن.

8- راهینانی به رده وام بو فه رمان به ران و کریکاران تا کو ئاستی کارکردنیان به رزیبیته وه کادییری شاره زابن. ههروه کو ئه وهی که کو مپانیان کریکاری خۆمان به کادییری بی هیزوو نه شاره زاده زانن بو کارکردن.

9- کردنه وه ی خولی پیشهی بو بیکاران و ئه و گه نجانیهی به هۆی به ده ست نه هاتنی پلهی زانستی نه بیان توانیوه به رده وامی به خویندنه که بیان بدهن.

10- به دواداجونی کاتی خانه نیش کردنی ههر فه رمان به ریک یاخود کریکاریک.

11- هه لسانی حکومهت به درووست کردن و ئه نجام دانی پرۆژهی کشته کالی و پیشه سازی خزمه تگوزاری و هاندانی سه رمایه دارانی ههریم بو به رههه هینان لی ره دهولت سود له وه فه رمان به رو کریکاره زیاده کان دهکات که له دامو دهزگا حکومیه کان کارده کهن که ده بیته هۆی له ناو جونی بیکاری ژیر په رده.

12- دروست کردنی لیژنه یهکی شارهزا له دهزگا کارگیری وزانکوکانی ههریم بو دیاریکردن ودانانی ریگا جارهیهک به کیشهی بیکاری به هه موو جۆرهکانی وه دانانی ئامانج و ستراتیژی کار له پیلا نی کورت و ناوه ندو دریزخایه ن له خۆ بگریته له گهل به دواداجونی و جاودیری کردنی پلا نه که و دیاری کردنی خاله لاوازه کان کان له جی جهجی کردنی یدا.

قونابی له کۆلیژی کارگیری و ئابووری

plus@hotmail.com hazhar